

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVIŠEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84.—

za pol leta . R 42.—

za četrt leta . R 21.—

za 1 mesec . R 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 R

Za inozemstvo mesečno R 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Ogoljufani.

Ko so se že bile začele podirati naše nade v vsepravičnost areopaga v Parizu, ki je krojil mir po svetovni vojni, je bilo veliko število takih, ki so prenesli svoje upe na ruski boljševizem. Rekli so sami pri sebi tako-le: Ni mogoče, da bi tako strahotna krvna daritev, kakor jo je dostrihota človeštvo v svetovni vojni, ostala brez učinka na bodočo usodo človeštva. Ako skušajo oblastniki tega sveta v Parizu, ki jih je zmaga napravila objestne, ogoljufati zvet za ta učinek, preprečiti vsesplošni pravičnosti med narodi, ki smo jo tako za trdno pričakovali, dohod na zemljo, potem je gotovo, da bo ta pravičnost našla drugo pot in drugo obliko, da bo vendarle prišla med nas. Kajti ceno zanjo smo plačali, torej mora priti! In že je na potu — poglejte na vzhod! Od tam prihaja blagovest, ne več samo vsenarodne, ampak vsečloveške pravičnosti. Tu je dragoceno plačilo za naše, do neba vpijoče vojne žrtve.

Tako so mislili idealisti in so verovali v ruski boljševizem. Verovali so, da bo to gibanje končno veljavno strlo kapitalistični družabni red po vsem svetu in na njegovih razvalinah zgradilo nov, pravičen družabni red, ki mu bodo temeljni kameni svoboda, bratstvo in delo vseh za vse. Radi te vere so odpuščali boljševikom umorije in nasilja, smatrajoč jih za zaupne človeške slabosti v službi velike in večne stvari. Še raje pa so smatrali neugodne vesti, ki so prihajale o boljševizem, ki jih spravljajo v svet ruski kapitalistični meščanski krogi. Toda kakor krčevito so se držali vere, da je boljševizem tista pot in tista oblika, v kateri prihaja svetu nova pravičnost — dejstva so bila močnejša in dejstva so vedno glasneje govorila proti boljševizmu.

Bil je čas, ko so ne samo idealisti, ampak vsi iskreni pristaši socializma in obenem slovanstva upali, da se bo ruski komunizem uletel in polagoma krenil iz skrajnosti na trdna tla naravnega razvoja. Saj je resnica, ki jo mora vsakdo spoznati, da revolucija pač zadošča, da vrže prestole in režime, nikdar se pa z orožjem in dekreti ne da vladati življenju samo. To življenje ima svoje trdne zakone, svoje mnogostranske, v tisočletnem razvoju ukoreninjene kulturne, gospodarske in socialne potrebe in pogoje. Kdor se dotika teh, se dotika življenja samega. In to so storili ruski boljševiki. Namesto da bi se bili omejili na temeljite gospodarske reforme v zmislu socialne pravičnosti nasproti vsem stanovom — kajti pravi, skladen napredek celote je mogoče le, če složno sodelujejo vsi člani z vsemi svojimi dušnimi in telesnimi silami — so šli pa so vrgli iz tečajev vse gospodarstvo, ves družabni red, vse davne kulturne ustanove, vso upravo in pa vse kulturo. Obejali so, da na razvalinah starega zgrade nekaj čisto novega, veličastnega: socialno državo. Imeli so vso moč in vso priliko, da svojo idejo uresničijo.

A kaj prihaja izpod njihovih rok? Dva nestvora, ki požirata in drobita vse drugo in se s tem obenem tudi sama požirata: militarizem in birokratizem z vso korupcijo in vsemi njunimi izrasliki. Razen teh dveh nestvorov imajo boljševiki pokazati le še veliko število javnih kuhinj, kjer navajajo ljudi na stradanje, svoja morišča, na katerih se kri nikdar ne posuši in nešteta pokopališča, na katerih lopata noč in dan ne počiva. Po železnih raste trava, po žrjavih in dimnikih tovarnih gnezdijskih vrabci, po rudnikih nemoteno vladajo podzemski duhovi. Prebivalstvo je ena sama lačna truma, ki misli samo na eno: kako bi se kje do siteda najedla. Samo kmet nekako života na pridobljeni zemlji, a pravega veselja do dela in življenja tudi on nima, ker ne more svobodno razpolagati s plodovi svojih rok in je v večnem strahu za svojo zemljo. Smrt, umiranje, puščava — to je uspeh ruskega boljševizma.

Še enkrat se je dvignila vera v ruski boljševizem: Ko je rdeča armada zavrnila poljski naval in se je zdelo, da bo ta

armada potegnila nase vse Ruse in po uspehih na zunaj izpremenila tudi notranje lice Rusije. Takrat se je zdelo mogoče, da bo v Ljenu in Trockem zmagala pamet in bosta velike uspehe rdeče armade izkoristila v to, da dovedeta Rusijo do prave, trajne demokracije, v kateri bi varno in neomajno zasidrala interese delavnega ljudstva. To bi bilo neizrečeno velikega pomena za ureditev političnih in socialnih razmer v Evropi, da na svoje ožje slovanske koristi niti ne mislimo. Proletariat celega sveta bi v ruskem zgledu in mogočni ruski demokraciji dobil neprecenljivega zaveznika. Toda kaj so storili boljševiki? Odstranili so Brusilova, ki je veljal za nositelja ruske demokracijske misli, narekovali Poljakom nemogoče pogoje in celemu svetu napovedali vojno za uveljavljanje svojega pogubnega sovjetskega sistema, za uvedbo rdeče moskovske diktature nad celim civiliziranim svetom. Posledice so bile takoj za petami: Rdeča armada je izgubila polet in dotok novih sil ter bila poražena, svetovni kapitalizem se je oddahnil in se znova pognal na konja, a socialistični proletarijat vsega sveta se je v znamenju moskovske internacionale ločil in razbil, na vsak način pa notranje razdvojil in oslabil. Ljenu

in Trockij sta se izkazala ne kot dva apostola nove velike pravičnosti, ampak le kot dva navadna juda, ki ju je usoda poslala kot bič nad Rusijo in celokupni proletarijat. Danes v ruski boljševizem nihče več ne veruje in idealisti in ves socialistični proletarijat je ostal v svojih nadah ogoljufan.

Kaj sedaj? Ali naj tudi krščanski ljudje obupajo nad pravičnostjo samo? Tega nam naša vera in naš notranji glas ne dopuščata. Kakor gotovo verujemo v neskončno pravičnega Boga, tako gotovo verujemo tudi v socialno pravičnost in v njeno končno zmago. Samo enega se moramo otresti: misli, da nam bo socialna pravičnost padla v naročje čez noč kakor zrelo jabolko, katero je zrastle v božjem solncu in na dežju, ne da bi bili sami kaj prilivali ali rahljali zemljo, to je brez našega truda. Ne! socialno pravičnost si bomo priborili polagoma le z lastnim trudom in delom bodisi na sebi samih z neprestanim izpopolnjevanjem, bodisi s solidarnostjo v strokovnih organizacijah, bodisi z bojem na političnem poprišču. Ne z enim brez drugega, ampak z vsem trojim skupaj. Nad vsem trojim pa se dvigaj križ! V tem znamenju krščanstva ne bomo nikdar ogoljufani!

O nemških nasiljih na Koroškem.

Kupovali so glasove, — En glas 50.000 kron. — Socialna demokracija vrgla slovenske delavce na cesto!

Ljubljana, 15. okt. Ljudje, ki so danes prišli s Koroškega, pripovedujejo o nasiljih, ki so jih delali nemčurji našim zavednim Slovincem, ki so glasovali za Jugoslavijo. Napadali so jih in jim žugali z najstrašnejšim. Zdej, ko je prišlo vojaštvo, so se razmere izpremenile. Vendar je želeli, da zasedejo Koroško precej močne čete, da bo življenje in imetje naših Slovincov popolnoma varno. Kot pripovedujejo, je silno deloval nemški denar, ki so ga v ogromnih vsotah trosili med ljudmi, ki so potem glasovali za Nemško Avstrijo, misleč, da jim bo tam državna blagajna neprestano deževala bankovce. Pripovedujejo za slučaj, da so ponujali ubogemu slovenskemu kočarju, ki redi eno samo kravico, 50.000 kron, če glasuje za Avstrijo! Mož je bil tako zaveden, da kljub svoji revščini omenjene vsote ni sprejel. To vest smo dobili od zavednega koroškega Slovence. Ni čuda tedaj, če so zmamili ljudi. Na ta način in z goljufijo in na hudodelske načine je bila kupljena njih zmaga. Še lepe stvari bodo prišle na dan.

Ljubljana, 15. Snoci sta se zglasila pri nas dva koroška delavca, organizirana v krščanski organizaciji. Pripovedoval sta pretresljive stvari. Nemške tolpe so v po-

nedeljek, torek in sredo neprestano ogrožale naše ljudi. Slovensko prebivalstvo je živeło v silnem strahu. Po hišah je vladal obupen jok, kakoršnega ni bilo niti tedaj, ko so l. 1914 vsi fantje in možje morali na vojsko. Nemške tolpe so že dejansko napadale ženske. Cele družine so pribežale skupaj ter preživljale strašne noči skupaj v eni hiši. Možje in fantje so čuli z orožjem v roki, da branijo svoje. Zunaj je bilo čuti divjanje, rjovenje in streljanje. Slovensko delavstvo ni smelo več na delo. Vsi so bili vrženi na cesto. One Slovence, ki so bili organizirani socialdemokratsko, so sicer še vzeli na slabša dela, krščanski delavci so bili ob kruh. Radi bi se bili izselili. Toda bilo bi nemogoče vzeti količjak seboj. V tem razpoloženju sta se napolila oba naša delavca v četrtek zgodaj zjutraj od doma. Nepopisno je bilo njiju veselje, ko sta na koldvoru zagledala vlak, ki je vozil jugoslovanske čete. Tedaj sta se oddahnila in pričela upati. Dejala sta: »Sedaj bomo vsaj svoje blago lahko vzeli seboj, ko bomo zapuščali svojo koroško domovino!»

Upajmo pa, da tega ne bo treba in da bo belgrajska diplomacija našla sredstev in potov, da slovenska Koroška ostane naša.

Žalostna usoda naših rojakov na Koroškem.

LDU Velikovec, 14. oktobra. Sinoči okrog 21 so pridrevili pijani nemčurji pred hišo žagarja Petra Štularja v Črnem gradu, razgrajali okoli hiše, silili skozi okno ter kričali in grozili njemu in ženi: »Hej Tschuschen, heraus! če ne izgineta v 24 urah, yaju damo razžagati kakor hloed!« Drugi so jima pretlili, da ju obesijo in da jima izrežejo jermene iz kože. Reveža sta prišla danes v smrtnem strahu prositi zaščite. Glavarstvo je preskrbelo za njiju varnost.

LDU Velikovec, 14. oktobra. Oskrbniku Pavlici na Helldorfovem posestvu v Vovbrah so Nemci pretili, da ga ubijejo. Poslali so k njemu slaboumnega fanta s pozivom, naj s tovariši Slovinci čim prej izgineta iz Vovber, ker bi bil še isti večer mrzel. Ogroženi Slovenec je moral pred drhaljo zbežati v Velikovec, odkoder se je šele davi v spremstvu vojakov vrnil po svoje stvari.

Za bedne vpokojence južne železnice.

Ljubljana, 15. oktobra. Končno se bliža pomoč tudi največjim bednikom med našim delavstvom: vpokojencem in invalidom južne železnice. Z obupnim strahom so ti reveži pričakovali bližajoče se zime, nevedoč s čim in kako naj se obranijo pred mrazom in lakotjo.

Sedaj prihaja iz Belgrada vest, da je

poslanec Sušnik posredoval pri prometnem ministrstvu, da dobe vpokojenci in invalidi južne železnice draginjske doklade. Za stvar se je z vso odločnostjo zavzel dr. Korošec in ukrenil potrebno na južni železnici, da ti delavski veterani dobe v svoji stiski zasluženo pomoč.

ZA KOLONIZACIJO V DALMACIJI.

LDU Belgrad, 14. okt. (ZNU.) Iz poljskega okrožja v Dalmaciji ter z otoka Drača dohaja ministrstvu za agrarno reformo mnogo prošelj, v katerih prosijo ta-mošnji kmetje za kolonizacijo.

ALI JE RADIČ ŠE POSLANEC?

LDU Belgrad, 14. okt. (ZNU.) »Balkan« javlja: Minister za pravdo je vprašal narodno predstavništvo, ali smatra Štefana Radiča še za narodnega poslanca, ker je obtožen veleizdaje.

Mizerija naše zunanje politike.

Naša zunanja politika je kakor črna maša: brez gloriije, brez krede in brez blagoslova. Tega dokazovati pač ni treba, tudi tega ne, da je tisti brat, za katerega se ta maša opravlja — Slovenec.

Kje je temu vzrok? Da, priznamo, da so temu krive razne okoliščine, razni faktorji, vendar pa je za to črno mašo zunanjo politiko pred vsem odgovorno naše zunanje ministrstvo. Poglejmo resnici v obraz, ne varajmo sami sebe, pogledjmo razmere, kakor so — to je prvi korak k izboljšanju!

Polomija na Koroškem ob glasovanju je faktum, ki so ga zakrivali morda sicer razni faktorji, odgovoren zanjo na znotraj in na zunaj je pa tisti — ki pač odgovornost nosi.

Ali ni to varanje naše javnosti, če se tako povdarja: Nemci in Italijani so goljufali — vse glasovanje je bila le goljufija! Res je to, toda zakaj smo jim pa pustili goljufati!? Kdo je pa odgovoren za to, da so se odprla vrata nastežaj nasprotnim goljufijam —? Kaj se kuha in kaj lahko pride, je vsak političen abecedar lahko sklepal, ko je naša pokrajinska vlada podala — čisto pravilno — svojo ostavko radi belgrajskih grehov na Koroškem. Povejmo odkrito: 10. oktober se je začel takrat, ko so naše čete zapustile Koroško, ko so se dale Nemcem pri komisiji one znane koncesije. Takrat so blamirali našo armado, našo državo in vse naše dotodanje delo za Koroško! Kje dobiš pod svitlim solncem državo, ki bi tako izpustila iz rok vse politične karte in čakala potem, ali jo morda ne bodo nasprotniki »ogoljufali«. Takrat bi bil moral reči oni, ki je odgovoren za našo zunanjo politiko: »Neču — basta!« In uspeh bi bil ta, da bi mi danes imeli na Koroškem vsaj 60 odstotkov glasov!

Koroško nesrečo mora zavrati — zunanje ministrstvo! Ne kažimo vedno na našo oboroženo silo! Zakaj naj bi naša armada trpela za grehe naših diplomatov! Kar so ti skušali, naj ti popraviš! Toda — če je zmožna jugoslovanska javnost pogledati resnici v obraz — povejmo naravnost, da po dosedanjih skušnjah opravičeno dvomimo — nad zato potrebno sposobnostjo današnjega predstavnika naše zunanje politike.

Ta po dosedanjih skušnjah trpi na treh napakah: v njej se premalo kaže ujedinenje vseh treh plemen, ne zna izrabljati političnih kart in se preveč udaja milosti entente. Vse te napake pa vsaj nekoliko koreninijo v psihološkem razpoloženju predstavitelja — ali morda predstaviteljev naše zunanje politike.

Tekom dveh let visi vprašanje meja ob Sloveniji vedno na isti mrtvi točki! Povejmo naravnost: naša javnost ima utis, — kakor da naša zunanja politika v tem oziru ni storila, kar bi bila morala. Zdi se nam, da je kazala več interesa za druga manj važna vprašanja naše zunanje politike, da se je torej sukala premalo s stališča, da je vprašanje meja Slovenije, ravno tako važno kakor n. pr. vprašanje Dalmacije za celotno državo.

Da naša zunanja politika ne zna izrabljati političnih kart, je eklatanten dokaz Koroška, pa tudi potek vseh pogajanj in nepogajanj z Italijo. Vpijemo čez italijanski imperializem. Popolnoma po pravici! Toda to je vse prazno, od tega nimamo ničesar, sovražnik se nam pa smeja. Imperialistične države so vse, če morejo biti in če znajo biti. Je žalostna resnica to, toda res je tako. Temu italijanskemu imperializmu bi bila morala odpreti naša diplomacija kak drug ventil, na Krasu bi bila morala postaviti ipa strašilo zanj. — Toda tega ni znala. Mi smo imeli karto za Italijo v Albaniji — in še kje drugod bi jo bil dobil, seveda, kdo bi bil sposoben zato. Velika napaka naše zunanje politike je tudi ta, da se preveč udaja milosti »prijatelj« in da preveč zida na njihovo velikodušnost. To ni pa prav nič drugega kakor — politična slabost. Naš zunanji minister ne sme stati pred vrati — ampak si mora znati

najti pot k zeleni mizi, da bo soodločeval, ne pa čakal na milost. Naša zunanja politika ne sme zidati na »prijateljstvo«; to je v politiki že zdavnaj pozabljen pojem — ampak stari mora na stališču: Ententa nas potrebuje, zato mora vpoštovati naše zahteve. Politika danes bazira na moči. Če pa moči in odločnosti ne kažemo, kakor se je zgodilo na Koroškem in še drugod, potem pa tudi ni pomoči, ni respekta. Zato naj vodijo zunanjo politiko odločni možje.

S—c.

Demonstracije radi Koroške v Zagrebu.

LDU Zagreb, 15. oktobra. (ZNU.) Dodatno poročilo o včerajšnjih demonstracijah v Zagrebu. Kakor smo poročali, pri demonstracijah ni došlo do nikakih incidentov, ker redarstvo demonstrantom, ki so izražali svoja patriotska čustva, ni stavljalo zaprek. Šele ko je del demonstrantov odšel proti gledališču, da tudi tam prisili ustavitve predstave, je redarstvo postavilo pred poslopjem gledališča kordon in ni dopustilo manifestantom, da izvede svojo nakanu. Vpilyalo je tudi na demonstrante, naj odnehajo od svoje zahteve, ker ni ravno tak dan, ki bi dajal povod, da se to stori, tem manj, ker se v gledališču vrši proslava našega velikega kulturnega zavoda (25-letnica nove gledališke zgradbe), kjer je sedaj zbrano rodoljubno občinstvo, ter da naj se počaka, da se rezultat glasovanja uradno objavi; traktat pa se lahko v sporazumu z gledališko upravo in oblasti odredi, da gledališče v znak narodne žalosti ostane en dan zaprto. Večina demonstrantov je na ta predlog pristala in odšla. Samo skupina kakih 100 do 150 mladih demonstrantov je ostala pred kordonom in zahtevala dalje, da se predstava prekine, okoli 23. pa so tudi ti odšli. Današnji listi odpravljajo to postopanje redarstva, tem bolj ker se je v gledališču igrala drama »Zidanje Skadra« od Korelija. V tej drami je simbolizirano zidanje naše mlade svobodne države in je ta že samo po sebi patriotska manifestacija, ob enem pa tudi manifestacija proti našim neprijateljem. Bilo je torej tem manj razlogov, da se predstava prekine.

BOJI NA IRSKEM.

LDU Dublin, 14. oktobra. (Reuter.) V Patrick Collegeu je bil včeraj težko ranjen profesor. Vojaške oblasti so odredile v okolici instituta obširne preiskave. V Dunmanwayu je napadla tolpa približno 100 ustašev oddelek orožnikov. Na obeh straneh je bilo mnogo ranjenih. V Londonderryju je prišlo do spopadov, pri čemer je bilo mnogo ranjenih.

RADI MUČENJA VOJAKOV.

LDU Dunaj, 14. okt. (DunKU.) Danes se je pričela sodna obravnava proti profesorju Wagner-Jaureggu, vodji psihiatrične klinike in še proti nekaterim drugim profesorjem in zdravnikom, ki so službovali za vojne kot vojaški zdravniki in ki so bili obtoženi, da so mučili vojake, ki so postali vsled vojne živčno bolni.

PRESTOLONASLEDNIK PRIDE V ZAGREB.

LDU Zagreb, 14. oktobra. Prestolonaslednik pride te dni v Zagreb, kjer se bo mudil dalj časa. Stanoval bo v zgodovinskem kraljevem dvorcu. Včeraj je došel v Zagreb upravnik dvora major Raketič, da pripravi regentu stanovanje. Dan prihoda regentovega še ni končno javno določen, govori se pa, da pride ali to soboto, ali pa najkasneje sredi prihodnjega tedna. Regent bo ostal v Zagrebu tri tedne. To priliko bo porabil za to, da bo proučil naše kulturne ustanove in si ogledal zagrebsko okolico. Vrše se zadnja dela v dvorcu, da se uredi stanovanje tako, da bo v vsakem oziru dostojno bivališče kraljevičevu.

MADŽAR FRIEDRICH PROTI SLOVANOM.

LDU Budimpešta, 14. oktobra. Bivši ministrski predsednik Friedrich piše v listu »Virtad« glede načrta potovanja madžarskih odposlancev v Belgrad: Smatram načrt beigradskega obiska za nesrečno idejo. Če že hočejo odposlanci obiskati evropske prestolnice, naj potujejo v Berlin ali v Rim. Madžarska kot predstraža proti slovenski poplavi more zasledovati le tako zunanjo politiko, ki jo vodijo Nemci in Italijani. Vsled tega bom z veseljem potoval v Berlin.

D'ANNUNZIO SE HOČE BORITI.

LDU Amsterdam, 14. okt. (Wolff) »Times« poročajo iz Reke, da je D'Annunzio izjavil v oovoru, da bo, ako bi italijanska vlada zapovedala izpraznenje dela Adrije,

takoj zasedel ta del. Za to da ima dovolj četa na razpolago. Ako bi ga Jugoslavija napadla, bi se, o tem je uverjen, vsa Italija zavzela za obrano gospodarstva ob Adriji in prisilila italijansko vlado, da bi njega podpirala. — Dopisnik lista »Times« javlja nadalje, da ima D'Annunzio nad 6000 dobro oboroženih mož na razpolago, kakor tudi nad 30 letal, en dreadnought, dve križarki, pe tiskalcev min in deset manjših ladij.

Politične novice.

+ **Jovanovič odstopil.** Kakor poročajo graški listi, je jugoslovanski zastopnik v plebiscitni komisiji Jovanovič podal ostavko. Preje je še podpisal zaključni zapisnik o plebiscitu. Nemci ugibajo, kaj je dalo povod Jovanovičevemu odstopu in kakšne namene ima Jugoslavija s svojo vojaško zasedbo cone A. Za vse slučaje se trdno zanašajo na preizkušeno naklonjenost plebiscitne komisije.

+ **Italijani se že oglašajo.** Iz Belgrada poročajo, da je Italija naši vladi sporočila zahtevo, da se naša vojska umakne iz Jesenic. Nadaljnji zahtev Italija zaenkrat ni blagovolila naznaniti.

+ **Za naše fante v vojski.** SLS je znova nastopila v brambo naših fantov, ki v vojaški sukni služijo domovini. Poslanca Sušnik in dr. Hohnjec sta te dni izročila ministrskemu predsedniku dr. Vesniču in vojnemu ministru Jovanoviču obširno spomenico radi ravnanja z našimi fanti pri vojaki. Mi ne bomo mirovali prej, dokler se razmere v naši državi ne uredijo tako, kakor zahtevajo koristi države same.

+ **Proti Koraču.** Radikalna »Srbija« v Mitrovici poroča, da je socialist Vitomir Korač, član bivšega absolutističnega Davidovičevega kabineta, na volivnem shodu v Sidu na najnesramnejši način obrekoval radikalce, češ, da so srbsko vojsko na solunski fronti namesto s kruhom hranili s peskom in ji dobavili čevlje iz papirja. Dalje da so radikalci tistih 20 odstotkov, ki so se odtegnili ob priliki žigosanja kron, ukradli. Dr. Korošca je Korač imenoval lopova. »Srbija« zahteva, da parlament Korača kot podlega obrekovalca izključi iz svoje srede.

+ **Volivno gibanje v Srbiji.** Srbska narodna stranka (Ribarčeva skupina) pojde samostojno v volitve. Začela je izdajati lastno glavno glasilo »Srbsko Zastavo«, ki izhaja v Belgradu.

+ **Številno kvalificiranih in nekvalificiranih poslancev v Sloveniji.** Kakor je odločil državni odbor, voli volivno okrožje Maribor-Celje 21 nekvalificiranih in 5 kvalificiranih poslancev, ljubljansko volivno okrožje pa 12 nekvalificiranih in 3 kvalificirane poslance.

+ **Socialisti in centralizem.** Dočim se slovenska socialna demokracija ponaša s svojim avtonomističnim prepričanjem, je pa bratska socialistična stranka v Bosni drugega mnenja. Njeno glasilo, sarajevsko »Zvono«, se izreka proti vsaki avtonomiji in zahteva najstrožji centralizem. Tako socialisti niti v najvažnejših vprašanjih niso edini.

+ **Dr. Smodlakin predlog za volivni sporazum.** Dr. Smodlaka je poslal strankam v Dalmaciji predlog, naj sestavijo skupno kandidatsko listo na tem-le temelju izmed 11 mandatov naj dobi demokratska stranka 2, pučka stranka 2, težački savez 2, izvenstrankarska skupina 1, radikalci 2 mandata; o ostalih mandatih naj bi odločil osrednji volivni odbor.

+ **Sadovi Radičevega dela med hrvatskimi kmeti.** »Narodna Politika« odgrinja na uvodnem mestu uničujoče uspehe Radičevega dela med hrvatskim kmetiskim ljudstvom. Radič je največji demago, ki je kdaj hodil pod solncem. Brez poštenega prepričanja se ravna vedno po vetru, ki ravno najmočnejše piha; kar je množici prav, to dvigne danes na ščit, da jutri, ko potegne drug veter, zopet zavrže. Zvest si je le v tem, da je vedno nasproten vsaki avtoriteti in vsemu, kar večina naroda priznava. Ker si je izbral kot poprišče za svoje »delo« kmetско ljudstvo, zato zabavlja na »gospoda«, kar ga pa ne moti, da o prvi priliki, ko mu tako kaže trenutna korist, sklepa zveze z isto gospodo in njenimi političnimi strankami. Da pa mora tako »delo« med neukimi kmetiskimi ljudmi, ki se popolnoma vdajajo temu vplivu, roditi najljubšo demoralizacijo, je samo ob sebi umevno. In res javlja duhovščina iz krajev, ki so zaraženi z radičevstvom, o strašnem moralnem propadanju ljudstva. Radič je s svojim demagoštvom, ki mu sicer narekuje, da se izdaja za dobrega in najboljšega katoličana, dosegel, da je ljudstvo skrajno sovražno

vsaki cerkveni oblasti in njenim nositeljem in nedostopno za vsako versko-nravno vzgojo. Tudi najbolj zagrizeno odkrito liberalne stranke niso na ljudsko mišljenje in čuvstvovanje tako pogubno vplivale, kakor Radičovo demagoštvo. Radiču pomagajo odpadli duhovniki, ki po »Sloboodnem Domu« širijo sovražstvo in zaničevanje do cerkve in duhovščine. Umevno je, da so tiste ljudske plasti, ki se tujajo temu vplivu, pristopne najskrajnejšim revolucionarno - anarhističnim hujskarijam. Radič in njegovo delo sta torej v vsakem oziru nevarna in škodljiva splošnosti in posebej še kmetškemu ljudstvu. Zato je brez ozira na politična načela potrebno, da se Radičeva kuga najodločnejše pobija in zatire. — Prav je, da se je o Radiču in njegovem delu že enkrat izrekla odločna in odkrita sodba.

+ **Batinanje.** »Nar. Politika« poroča o številnih novih slučajih batinanja v glinskem okraju. Med izšibanimi je več žensk. Batinali so orožniki ljudi zato, ker se kak član družine ni odzval vojaški dolžnosti. V občini Bučici so ljudje skupali ote-ti mater, katere sin ni šel k vojakom in so jo orožniki zato šibali. Orožniki so na množico streljali in težko ranili tri kmete, ki leže sedaj v bolnišnici v Glini. V ječo so odpeljali 15 kmetov.

+ **Mohamedanci in volitve.** Masa mus limanov v Jugoslaviji se vdeleži volitve pod svojo lastno zastavo. Na čelu gibanja stoji skupina okoli sarajevske »Pravde«, ki vodi živahno agitacijo tudi med muslimani na Kosovi in ostalih delih Srbije. V Bosni in Hercegovini upajo mohamedanci dobiti dvajset mandatov.

Dnevne novice.

— **Ljudski oder iz Ljubljane na Vrhniki.** Ljudski oder iz Ljubljane bo igral v nedeljo, dne 17. oktobra točno ob pol 8. uri zvečer v Rokodelskem domu na Vrhniki komedijo v treh dejanjih »Pretkani Scapin«. Predprodaja vstopnic je v Rokodelskem domu na Vrhniki.

— **Začasna ureditev zakona zavarovanja delavcev zoper nezgode.** Uradni list prinaša naredbo, po kateri se nanovo ureja zakon o zavarovanju delavcev zoper nezgode. Avstrijski zakoni do l. 1918 ostanejo, v kolikor jih ta naredba ne razveljavlja, v veljavi, dokler se to zavarovanje ne uredi enotno za vso državo, za vse bivše avstrijsko ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter se ob enem razširjajo na vse sporno območje deželnih vlad za Slovenijo in Dalmacijo. — Nato je navedenih cela vrsta sprememb, ki se nanašajo posebno na vrste, katere so morali z ozirom na močno valutno spremembo primerno zvišati.

— **Prepovedan izvoz.** Ministrski svet prepoveduje izvoz sledečih surovin: volne, govejih, konjskih, ovčjih in kozjih kož, potem lanu, polfabrikatov in fabrikatov usnjarske in tekstilne industrije gori omenjenih surovin, razen vrvarskih izdelkov in preprog.

— **Železničarska zavarovalnica zoper nezgode s sedežem v Ljubljani,** se bo ustanovila, kot poroča Uradni list, po naredbi ministrstva za socialno politiko v sporazumu z ministrstvom za promet. Po dose-danjih predpisih so spadali železničarji pod »Strokovno zadružno nezgodno zavarovalnico avstrijskih železnic« na Dunaju.

— **Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v Sloveniji** izkazuje dva smrtna slučaja za kozami, štiri smrtne slučaje za trebušnim tifusom in 45 smrtnih slučajev za grižo. Poleg tega pet smrtnih slučajev za davico. Najbolj razsajata griža in trebušni tifus.

— **Kovanji jugoslovanski denar.** »Beogradski dnevnik« javlja, da je naznanil delegat finančnega ministrstva na Dunaju dr. Danilo Danič, da pride prva pošiljatev našega kovanega denarja začetkom prihodnjega meseca.

— **Pogreb † Zvonimira Biljana v Zagrebu,** ki je postal žrtev svojega rodoljublja, ko se je z avtomobilom peljal na pomoč Korošcem ter pri tem ponesrečil, se je vršil 13. t. m. zelo slovesno. Pogreba so se udeležili zastopniki oblasti in korporacij in množično občinstvo. V slavo je govoril pokojniku urednik Brozović, ki se je tudi udeležil akcije na Koroškem.

— **Nov izum železniških zavor.** Inženir državnih železnic v Zagrebu Dobrivoj Božić je iznašel novo vrsto železniške zavor. Nova iznajdba omogočuje brzo in postopno zaviranje. Zavir avtomatično močnejše ali slabše po tem, ali je vagon naložen težje ali lažje, tako da je izključeno, da bi se kolo nehalo vrteči, pri tem bi pa po tračnicah drselo dalje. Polnenje rezerv-

voarjev za stisnjeni zrak se vrši avtomatično in to tudi tedaj, ko zavora deluje. Božićeva zavora se more uporabiti tudi na posameznih vozovih, ki so opremljeni s kakim drugim zavornim sistemom, ne da bi vsled tega nastala kaka zamuda za promet. Božić je edal svoj izum patentiral v Parizu, kjer delajo sedaj poizkuse na podzemeljski železnici. Poizkusi se pa vrše tudi na državni železnici v Zagrebu. O vrednosti nove zavora bo končno odločala internacionalna komisija za zavora. Ako se o izumu ugodno izreče, se vpelje Božićeva zavora na naših državnih železnicah.

— **Nova kuga na Reki.** Hrvatski listi poročajo, da se je na Reki pojavilo pet novih slučajev kuge. Hrvatske oblasti so zopet odredile strogo zaporo demarkacijske črte.

— **Napad na čebelarje, ki so vozili čebele.** Josip Kleindienst, Anton Ovsenek in Franc Resman, vsi iz Goric pri Mošnjah in Jurij Černe iz Predtrga pri Radovljici so peljali opolnoči čebele skozi Naklo, kjer se pri napajališču napajali konje. Med napajanjem konj je prišlo po strohinjski cesti več fantov, kateri so obstopili voz in je eden od njih rekel: »Prebrnimo voz!« Čebelarjem se je nato posrečilo, da so se hitro s čebelami odpeljali, toda ko so se pripeljali kakih 300 korakov od napajališča do proge tržiške železnice, je za vozom priteklo več fantov, ki so vzeli z voza Kleindienstu panj čebel vreden 400 kron, prerezali Ovseneku 100 kron vredno vrv in mu pokončali 200 kron vreden dežnik.

— **Prebivalstvo v Bosni in Hercegovini.** V Bosni in Hercegovini prebiva 825.418 Srbov, 611.537 muslimanov in 434.061 katoličanov.

Ljubljanske novice.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov** v Ljubljani bo igralo v nedeljo ob pol osmi uri zvečer v Ljudskem domu igro »Divji lovec«. Vstopnice se dobe v Rokodelskem domu.

lj **V št. Jakobskem prosvetnem društvu** bo v nedeljo, dne 17. oktobra, zvečer ob 6. uri predavanje. Vabimo posebno mo-že in fante. Velevažno!

lj **Nogometne tekme.** V nedeljo se na prostoru »Ilirije« vrše sledeče prvenstvene tekme: ob 10. uri: **Primorje: Jadran**, ob 13. uri: **Svoboda: Sparta**, ob 15. uri: **Ilirija: Slovan**. — **V Kranju igra Sava** proti **Hermesu**, Ljubljana. — **Razpored prvenstvenih tekem v »Sportu«** od 16. oktobra 1920.

lj **Kdo je sklicatelj včerajšnjega protestnega shoda?** K temu vprašanju sledeče: Včeraj nas je klical krog pol dvanajste ure telefonično nekdo, ki je s trdim, jeznim glasom zahteval, naj prinesemo notico, da se vrši shod, ker se »vlada ni zganila«. Na našo zahtev, da je naša armada že vkorakala v cono A, smo slišali rezki: »Ni res!« Na našo ponovno zahtev, smo dobili isti odgovor, a še odločnejše povdarnjen. Po naši tretji, istotako odločni zahtev, smo slišali: »No, še bolje. Shod naj se vrši vseeno!« In zopet je narekoval stav: »Vlada se ni zganila.« Zal nam je, da ta mož svojega imena ni povedal. Iz vsega pa je razvidno, da je bil glavni namen sklicateljev hujskati ljudstvo in si pridobivati popularnost, ker je bilo sklicatelju dejstvo, da je armada že zasedla Koroško, nekako dobrodošlo.

TRGOVSKA POGODBA S ČEHO-SLOVAŠKO.

LDU Praga, 14. oktobra. (Brezlično) Vlada je včeraj podpisala trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Češkoslovaška dobi 6000 vagonov žita, 300 vagonov masti, 300 vagonov mesa in 100 vagonov slanine. Jugoslavija dobi 2500 vagonov sladkorja, 1000 vagonov koksa, 500 vagonov premoža, 200 vagonov železnega blaga in 200 vagonov papirja. Trgovinski pogodbi z Nemčijo in Bolgarijo se bosta ratificirali prihodnje dni.

Narodno gledališče.

Drama:

Petek, 15. okt.: »Hasanaginica«. C.
Sobota, 16. oktobra: »Ljubimkanje«.
Red D.

Opera:

Petek, 15. okt.: »Hofmannove pripovedke«. D.
Sobota, 16. okt.: »Od bajke do bajke«.
Red E.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Prvovrstni električni inštalacijski material vseh vrst po najnižjih cenah dobavi tvrdka SVETLA, Centrala Ljubljana, Mestni trg št. 25.